(י) וּכְשֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שֶׁל בָּתֵּי יִשְׂרְאֵל בָּעִיר [ה]צְרִיכִים לִשְׁכֹּר מִכָּל חָצֵר וְחָצֵר שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, (יא) וְאֵין מַסְפִּיק בְּמָה שֶׁיִּשְׂכֹּר מִשַּׁר הָעִיר. הַגָּהּ: (יב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּדַוְקָא לְעִנְיַן לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס לִרְשׁוּת הָאֵינוֹ יְהוּדִי, אֲבָל (יג) לְטַלְטֵל בַּמָּבוֹי יָכוֹל לִשְׂכֹּר מִן הַשַּׂר (יד) שֶׁהֲרֵי דָּרְךָ הַמָּבוֹי הוּא שֶׁל הַשַּׂר וְיָכוֹל לְסַלֵּק כָּל הָאֵינָם יְהוּדִים מִשָּׁם (ריב"ש סימן תש"ו). *[ו]בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשַׂר שֶׁאֵין הַבָּתִּים שָׁלוֹ [ז]וְגַם אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבָתֵּי בְּנֵי הָעִיר כְּלָל (טו) אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת מִלְחָמָה, אֲבָל בִּמְקוֹם שֶׁכָּל צָרְכֵי הָעִיר אֵינָם נַעֲשִׂים אֶלָּא עַל פִּי הַשַּׂר אוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁלּוֹ, וַדַּאי שֶׁשְּׂכִירוּת מַהַשַּׂר הַהוּא אוֹ (ט) [א] מִשְׂכִּירוֹ וּלְקִיטוֹ (טז) מְהַנֵּי, * שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהוֹשִׁיב אֲנָשָׁיו וּכְלֵי מִלְחַמְתּוֹ בְּבָתֵּי בְּנֵי הָעִיר (יז) בְּשָׁעַת מִלְחָמָה (יח) * שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּם: ב (ג) [ב] (יט) [ח]יִשְׂרְאֵלִים הַדָּרִים

ה טור וְהָפְרָדְכִי (סי' תקס) בְּשֵׁם ר"ם וְהַכֹּל בּוֹ (סי' לג), וְצִיְנְתִּי מוֹצָא הַדִּין לְעִיל בְּסִימָן שפ"ב (סי"ח). ו בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו), וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"א סי' תרכו). ז הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת עֲרוּבִין (ה"י-ד) וְשָׁאר פּוֹסְקִים. ח בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ישראל).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] מִשְׂכִּירוֹ. עַיִן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיִן בִּתְשׁוּבוֹת בַּ"ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ד' מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה. וְעַיִן בְּדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן רנ"ז בְּעִיר גִּינוֹכ"ה שֶׁהַשָּׂרִים הַפְּרוֹקְטוֹרִ"ש אֵין לָהֶם כֹּחַ בְּכוֹלְלֵי הָעִיר בְּשָׁקִים וּרְחוֹבוֹת אֵין שְׂכִירוּת שֶׁלָּהֶם מוֹעִיל כו', עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשו"ת חַוֹת יָאִיר סִימָן קל"ה שֶׁתָּמַהּ עַל עֲיָרוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים הַתַּר בְּטַלְטוּל בְּרְחוֹב הַיְהוּדִים וְאִפּוּר חוּצָה לוֹ, דְּמִמַּה נַּפְשָׁךְ, אִם שְׂכִירוּתוֹ שֶׁל הַשַּׂר כו' עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן כ"ט כָּתַב דְּבְאוֹתָן מְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ עֵרֶב הַנָּהָר בְּתוֹכוֹ בִּלְא שׁוּם מְסִגָּרֶת כְּגוֹן פְּרָאג וּכְהַאי גַּוְנָא, אֵין מְטַלְטְלִין רַק בְּרְחוֹב הַיְהוּדִים עַל יְדֵי צְרוּב וְלֵחִי וְקוֹרָה אוֹ שְׂרִיחוֹב הַיְהוּדִים מְגוּדָּרִים מִכָּל צַד, וְאֵין חוֹשְׁבִין הַנָּהָר לְחוֹמָה כְּדַעַת קַצַּת הָאַחֲרוֹנִים, וְכֵיוָן שֶׁנִּגְּעוּ לְהַחְמִיר אֵין לְהָקֵל מִשּׁוּם יְאֹל תִּטֹּשׁ כו' (וְעַיִן לְעֵיל סִימָן שס"ג), מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הַמָּקוֹם סָגוּר וּמְסֻגָּר מִכָּל צַד, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ עֵרֶב הַנָּהָר, מִכָּל מָקוֹם אִם הַנָּהָר יֵשׁ לוֹ מִסְגֶּרֶת מִכָּל צַד כְּגוֹן בְּקֹהֶלָה קְדוֹשָׁה מֵרִין וְכֵיוָצֵא בָּזֶה כַּלִּי עַלְמָא מוֹדוּ דְּהֲוֵי כְּחוֹמָה, וְכֵן הַמִּנְהָג בְּקֹהֶלָה קְדוֹשָׁה מֵרִין לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר בְּלִי שׁוּם צָרָךְ לְבִטּוּל רְשׁוּת, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ס"ה (ס"ק ו) דְּשְׂכִירוּת מֻשָּׂר לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא אִם כֵּן בְּיָדוֹ לְהַצְרִיךְ מִלְחָמָה אוֹ לְשִׁנּוּיֵ הַדֶּרֶךְ בִּלְתִּי רְצוֹן הָעִיר, וּמֵה שֶּׁנּוֹטֵל פְּרָס מִבְּנֵי הָעִיר אֵין זֶה מוֹעִיל כו', וְעַיִן לְעֵיל סִימָן שפ"ב בְּעִנְיַן אִם מוֹעִיל הַשְׂכִּירוּת אַף שֶׁפַּת עַיִן שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ו' וְסָעִיף קָטָן ט'. וְעַיִן בְּקוֹנְטְרֵס אַחֲרוֹן לְתִשְׁבּוֹת בַּ"ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ד' עַל דִּבְרֵי הַחָכָם צְבִי שֶׁכָּתַב לְתִמְהַּ עַל הָרִיבָ"ש, וְשָׁם נִתְבָּאֵר בְּעִנְיַן הַשְׂכִּירוּת שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ מֵאַחַר שֶׁחֵיל הַפָּלָךְ עוֹמְדִים בְּדִירוֹת מְיֻחָדִים שֶׁאֵין לְהַשַּׂר תְּפִיסַת יָד בַּבָּתִּים, וְצָרִיךְ לִשְׂכֹּר מִפְּקִידֵי הַפָּלָךְ אוֹ מִשְׂכִּירוֹ וּלְקִיטוֹ, וְכֵן מִבְּאֵר בְּשו"ת בִּיכּוּרֵי תְּנוּבָה סִימָן ל"ב בְּעִנְיַן דְּהַשְׂכִּירוּת תְּנוּבָה מֵהַדִּירָה. **ב [ב] יִשְׂרְאֵלִים.** עַיִן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיִן

בְּאֵר הַיֵּטֵב

א (ט) מִשְׂכִּירוֹ. וְכֵן נוֹהֲגִין בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִצַּד אֶחָד הֶקֵּף וּקְנִיַּת רְשׁוּת מֵהַשַּׂר, שֶׁקּוֹנִין כָּל מִינֵי מַשְׂקִין מִן הָאֵינָם יְהוּדִים וּמְטַלְטְלִים. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין הַתַּר, כְּגוֹן שֶׁאֵין הַשַּׂר רַק גּוֹבֶה מַס, אִסּוּר אֲפִלּוּ לְטַלְטֵל בַּמָּבוֹי. וּכְבָר זָכַרְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן שפ"ב סָעִיף ז' בְּכָל אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁאֵין מוֹעִיל שְׂכִירוּת מֵאֵינוֹ יְהוּדִי אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהוּא חַי וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ שְׂכִירוּת חָדָשׁ מִבְּנוֹ. עַד כָּאן לְשׁוֹן ט"ז (סק"ג) עַיִן שָׁם. וְעַיִן בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ו' וּבִתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן קמ"ה. וּבְחַוֹת יָאִיר סִימָן קל"ה כָּתַב דִּבְעִיר הַמְּקֻפָּת חוֹמָה שֶׁיֵּשׁ לַיְהוּדִים רְחוֹב מְיֻחָד וְנִסְגֶּרֶת בַּלַּיְלָה לֹא יָדַע מַה טַּעַם לְאָסַר לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר, עַיִן שָׁם, וְעַיִן בְּצֹאמֶת צָדָק: **ב (ג) יִשְׂרְאֵלִים.** וְרִשַּׁ"ל סִימָן י"ח כָּתַב שֶׁקִּבֵּל מִזְקֵנִים לֶאֱסֹר לְטַלְטֵל בִּירִיד לוּבְלִין, וְאוּלַי שְׁמִפְּנֵי שֶׁרְגִילִין לִקְבֹּעַ לְבוֹא בְּכָל יְרִיד וְיָרִיד, וְרָגִיל אוֹסֵר מִיָּד לֹא שְׁנָא יִשְׂרְאֵל לֹא שְׁנָא אֵינוֹ יְהוּדִי, עַיִן סִימָן שפ"ד (ס"א). עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַגָּה הַמַּגִּיד (סי' תקס) כָּתַב דְּעֵל כָּל פָּנִים אָסוּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחָצֵר אוֹ לְעִיר, וְעַיִן בְּמַהֲרִי"ק שֹׁרֶשׁ מ"ו, וְנִרְאֶה לִי שֶׁהַדִּין עִמּוֹ דַּהֲרֵי הַחָצֵר מְיֻחָד לְהַבַּעַל הַבַּיִת

בַּאוּר הֲלָכָה

ש"פ (ביה"ל ד"ה והוא הדין) **אֵינוֹ דָּן, דְּמִכָּל מָקוֹם רַבִּים הֵם וְרַבִּים לֹא הֲוֵי בְּאוֹרְחִים,** אַף דַּעַת בַּעַל אָבֶן הָעֹזֵר בְּסִימָן ש"פ (ס"ד ד"ה ורבים) דַּאֲפִלּוּ רַבִּים לְגַבֵּי רַבִּים חֲשִׁיבֵי כְּאוֹרְחִים, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

* **בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשַׂר שֶׁאֵין הַבָּתִּים שֶׁלּוֹ.** הַלְשׁוֹן אֵינוֹ מְדֻקְדָּק, דַּאֲפִלּוּ בְּבָתִּים שֶׁלּוֹ, כָּל שֶׁהַשְׂכִּירָן אוֹ מְסָרָן לְמַס וְאֵינוֹ יָכוֹל לְסַלְּקָן וְלֹא שַׁיָּר לוֹ רְשׁוּת לְהַנִּיחַ שָׁם כֵּלָיו, לֹא מְהַנֵּי בְּמָה שֶׁשּׁוֹכְרִין מִמֶּנּוּ, וְכִדְמוֹכַח בְּבֵית יוֹסֵף עַצְמוֹ (ד"ה ומ"ש רבינו) בְּתְחִלַּת דְּבָרָיו, וְכֵן מוּכָח בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סִימָן תרכ"ו וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְאֵין מַסְפִּיק (ס"ק יא). אֶלָּא דְּנִרְאֶה דְּלִכְאֹרֶה נָקֵט הַמְחַבֵּר דִּינוֹ בְּשַׂר שֶׁאֵין וְכוּ', מִשּׁוּם אֹרְחָא דְּמִלְּתָא, דְּעַל פִּי רֹב בְּשַׂר שֶׁהַבָּתִּים שֶׁלּוֹ דָּרְכּוֹ לְהַנִּיחַ כֵּלָיו בְּבָתֵּי אַנְשֵׁי הָעִיר וְאֵין מוֹנֵחַ בְּיָדוֹ, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הַמִּנְהָג הֲרֵי כְּמוֹ שֶׁשַּׂיָּר לוֹ כֹּחַ וּרְשׁוּת בָּחָצֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב כֵּן בָּאֱמֶת הָרִיבָ"ש (סי' תכז) וּמְבִיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואע"ג), וּלְכָאֹרֶה נָקֵט בַּיִת יוֹסֵף דִּינוֹ בְּאֵין הַבָּתִּים שֶׁלּוֹ, אֲבָל הֵיכִי דְּיָדְעִינַן שֶׁלֹּא שַׂיַּר לוֹ זְכוּת כְּלָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַמִּנְהָג לְהַנִּיחַ שָׁם כֵּלָיו, כְּגוֹן בְּבָתֵּי אֲפִלּוּ בְּבָתִּים שֶׁלּוֹ אֵין יְכוֹלִים לִשְׂכֹּר מִמֶּנּוּ. וְדִבְרֵי הַחַיֵּי אָדָם (כלל עה סכ"ד) בָּזֶה קָשִׁים:

* **שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת. וְאִם עַל יְדֵי הַכְרַחַ נוֹהֵג כָּךְ וְאֵינוֹ מַחוֹק הַמְּלָכִים, אֵינוֹ מוֹעִיל** [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ח) בְּשֵׁם ריב"ש (שסו)]:

* **שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּם. עַיִן בְּחָכָם צְבִי** סִימָן ו' שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּזֶה, דְּמַאי מְהַנֵּי בְּמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַנִּיחַ כֵּלִים בְּשָׁעַת מִלְחָמָה, הֲרֵי עַתָּה עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ שָׁעַת מִלְחָמָה וּמְמַּלֵּא אֵין לוֹ עַתָּה שׁוּם רְשׁוּת וְאִם כֵּן אֵיךְ יְכוֹלִין לִשְׂכֹּר מִמֶּנּוּ, וּמְצַדֵּד ב]דְּמִירֵי בְּשַׂר שֶׁהֵיכָלַת בְּיָדוֹ לְעוֹרֵר מְדָנִים וּמִלְחָמָה בְּכָל שָׁעָה שִׁירְצֶה עִם שְׁכֵנָיו וְאֵין בְּנֵי הַמְּדִינָה מְעַכְּבִין עָלָיו וּלְהֵכִי יָפָה כֹּחוֹ לְהַשְׂכִּיר, וּלְאַפּוּקֵי אִם אֵין כֹּחוֹ יָפָה שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת מִלְחָמָה לְהַשְׂכִּיר רְשׁוּתָן עַיִן שָׁם:

שֶׁל מֶלֶךְ, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ רְשׁוּת לַהַמֶּלֶךְ לְהוֹשִׁיב אֲנָשָׁיו וּכְלֵי מִלְחַמְתּוֹ בְּבָתֵּי בְּנֵי הָעִיר שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּם וְאִם כֵּן כָּל עֶבֶד מַעֲבָדָיו הַקְּטַנִּים הֲרֵי כְּשָׂכִירוֹ וּלְקִיטוֹ שֶׁהֲרֵי הַמְּמֻנֶּה הוּא בְּמָקוֹם הַמֶּלֶךְ. וְנִרְאֶה לִי, דְּזֹקֶא מֵהַמְּמֻנֶּה עַל זֶה כְּמוֹ זֶה שֶׁקּוֹרִין פָּאלִיצַיי"א שֶׁיָּדוּעַ שֶׁכָּל דְּבַר הַמַּלְכוּת נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹ, וַאֲפִלּוּ מֵהַמְשָׂרְתִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לִקַּח מִשָּׂרְתִים שֶׁעַל יְדֵיהֶם נִתְקַיֵּם כָּל צְוִוּיֵי הַמֶּלֶךְ, אֲבָל מֵאַנְשֵׁי חֵילוֹתָיו, אֲפִלּוּ רֹאשׁ שֶׁלָּהֶם לֹא מֵהַנֵּי בְּמָקוֹם שֶׁהוּא אֵין מְמֻנֶּה עַל זֶה [חַיֵּי אָדָם (כלל עה סכ"ב)]: **ב (יט) יִשְׂרְאֵלִים**

בַּאוּר הַגְּרָאָ

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ב) לא הביא דעת הרמ"א להלכה, ומשמע דס"ל כשו"ע שאפשר לשכור רק אם יש לו. זכות בבתים. וכן מוכח בדברו בסימן שפ"ב ובסימן שצ"א שבכל מקום שהזכיר דין שכירו ולקיטו כתב 'שכירו ולקיטו שבביתו', עיי"ש. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב: שהרי יש לו רשות להושיב אנשיו וכלי מלחמתם בבתי בני העיר בשעת מלחמה שלא מדעתם. ולא הזכיר דמיירי שהשר יכול לעורר מדנים ועשות מלחמה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) כֵּן אִיתָא בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א בְּסִימָן תרכ"ו (ח"א), וְכֵן כָּתַב הַב"ח (ס"א): **(ס)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ג) וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ שִׁטִּים (סי' ד ס"ק יח) וְחַיֵּי אָדָם (כלל עה סכ"ב), וּדְלֹא כְּטַ"ז (סק"ג):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּחָצֵר יְחִידִי בְּעִיר שֶׁל אֵינָם יְהוּדִים (כ) שֶׁהִיא מֻקָּפֶת חוֹמָה, וְעָבְרוּ יְהוּדִים אֲחֵרִים דֶּרֶךְ שָׁם בְּשַׁבָּת (כא) וְנִתְאַכְסְנוּ בְּחָצֵר אַחֶרֶת, (כב) אֵינָם אוֹסְרִים עֲלֵיהֶם, דְּאוֹרַח אֵינוֹ אוֹסֵר, (כג) וּמֻתָּרִים לְטַלְטֵל (כד) בְּכָל הָעִיר (וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן ש״ע):

שצב דִּינֵי עֵרוּבִין לְעִיר. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א עִיר שֶׁהָיְתָה (ג) (א) קְנִין יָחִיד, (ב) אֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית שֶׁל רַבִּים, מִשְׁתַּתְּפִים כֻּלָּם (ג) שִׁתּוּף אֶחָד (ד) וִיטַלְטְלוּ בְּכָל הַמְּדִינָה. וְכֵן אִם הָיְתָה שֶׁל רַבִּים וְיֵשׁ לָהּ (ה) פֶּתַח אֶחָד, מִשְׁתַּתְּפִים כֻּלָּם שִׁתּוּף אֶחָד. אֲבָל אִם הָיְתָה שֶׁל רַבִּים *)וְיֵשׁ לָהּ שְׁנֵי פְּתָחִים שֶׁהָעָם נִכְנָסִים בָּזֶה וְיוֹצְאִים בָּזֶה, (ו) אֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית שֶׁל יָחִיד (ז) [ב] אֵין מְעָרְבִין אֶת כֻּלָּהּ, אֶלָּא מַנִּיחִין מִמֶּנָּה מָקוֹם אֶחָד, * אֲפִלּוּ חָצֵר אַחַת וּבַיִת לְתוֹכָהּ, וּמִשְׁתַּתְּפִין הַשָּׁאָר, וְיִהְיוּ אֵלּוּ הַמִּשְׁתַּתְּפִין כֻּלָּם מֻתָּרִים בְּכָל הָעִיר חוּץ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם (ג) שֶׁשִּׁירְוּ, וְיִהְיוּ

א משנה ערובין נ״ט (ע״א) וכ״פ הרמב״ם בפ״ה מה׳ שבת סעיף ד׳ (אות ט). *) (פ״ר דיני רשות הרבים השייכים לדין זה עיין בסימן שס״ד).

בְּאֵר הֵיטֵב

וְהַבַּיִת מְיֻחָד לְהָאוֹרֵחַ, דְּשָׁכִירוּת לְיוֹמָא מִמְכַּר הוּא, וְאִם כֵּן מוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, אֲבָל הַבַּעַל הַבַּיִת מָתָר לְהוֹצִיא, דְּאֵין לְאוֹרֵחַ חֵלֶק בְּמָבוֹי אוֹ בְּחָצֵר עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב סִימָן ש״פ. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב). וְעַיֵּן שוּ״ת רַמ״א סִימָן פ״ה:

א (ג) קְנִין יָחִיד. פֵּרוּשׁ, שֶׁבְּנָאָהּ יָחִיד לְעַצְמוֹ שִׁישְׁכִּירָנָּהּ לְאֲחֵרִים אוֹ שֶׁמְּכָרָהּ אַחַר כָּךְ לְרַבִּים אוֹ שֶׁבְּנָאָהּ לְהוֹשִׁיב בָּהּ דִּיוֹרִין וּמִשַּׁיֵּר לְעַצְמוֹ דְּרָכִים פְּלָטִיּוֹת וּסְרָטִיּוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים עוֹשִׂין. מַגִּיד מִשְׁנֶה (פ״ה ה״ט): (כ) אֵין. וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּלֹא רָאִיתִי נִזְהָרִין בָּזֶה, וְאֶפְשָׁר דִּסְבִירָא לְהוּ כְּרַשׁ״י (נט. ד״ה עיר ד״ה ונעשית) דְּאֵין נִקְרָא רַבִּים פְּחוּתִין מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְכֵן מַשְׁמַע בְּהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי פֶּרֶק ה׳. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) שֶׁשִּׁירְוּ. עַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים כְּלָל ג׳ סִימָן כ״ב כ״ג-וּבְיַד אַהֲרֹן:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְעֵיל סוֹף סִימָן ש״ע (ס״ק יא) הֵבֵאתִי כָּמָּה תְּשׁוּבוֹת בְּזֶה. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת פְּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ג׳ סִימָן א׳ בְּעִיר קְרֵעמְז שֶׁשָּׁם יָרִיד וְקִבְּרוּ גָּדוֹל מִיְּהוּדִים וְשׁוֹכְרִים מֵאֲנָשִׁים יְהוּדִים בָּתִּים וְכִפּוֹת כו׳, וּמַסִּיק שֶׁאֵין לְהַתִּיר לְטַלְטֵל עַד שֶׁיִּשְׂכֹּר רְשׁוּת מִן הָאֲנָשִׁים יְהוּדִי אַף עַל יְדֵי הֶכְלֵעָה וְאַחַר כָּךְ לָעֲרֹב וּלְזֻכּוֹת מִשָּׁלוּ לְכָל הַמִּתְקַבְּצִים שָׁמָּה, וְלִמְחוֹת לְעַמֵּי הָאֲרָצוֹת שֶׁלֹּא יְטַלְטְלוּ עַל זֶה יֵשׁ לוֹמַר מֹרֵטֶב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין כו׳, עַיֵּן שָׁם:

א (ב) אֵין. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן כ״ו וְסִימָן כ״ז שָׁם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַדְּרִים וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, אַף שֶׁכָּמָּה יִשְׂרְאֵלִים דָּרִים בָּחָצֵר, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּרִים הָיוּ לְהוֹצִיא מֵהֶחָצֵר לְמְבוֹאוֹת שֶׁל עִיר, דִּלְעִנְיַן שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת כָּל בְּנֵי הֶחָצֵר כְּחָדָא חֲשִׁיבִי הֵיכָא שֶׁעָרְבוּ וְכַנַּ״ל: (כ) שֶׁהִיא מֻקָּפֶת חוֹמָה. דְּעַל יְדֵי זֶה (ו) אֵינָהּ צְרִיכָה עוֹד שׁוּם תִּקּוּן. וְהוּא הַדִּין (ז) אִם אֵינָהּ מֻקָּפֶת חוֹמָה, וַעֲשׂוּיָה בְּתִקּוּן מְבוֹאוֹת כְּדֵין: (כא) וְנִתְאַכְסְנוּ בְּחָצֵר אַחֶרֶת. וְהוּא הַדִּין שֶׁשָּׁיְכוּ דִּין זֶה (מ) אִם מִתְאַכְסְנִין בְּאוֹתוֹ חָצֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל דָּר שָׁם וְגַם עַכּוּ״ם דָּר שָׁם וּלְעִנְיַן לְטַלְטוֹלֵי בְּאוֹתוֹ חָצֵר עַצְמָהּ, דְּמֻתָּרִים שְׁנֵיהֶם אַף בְּלֵי עֵרוּב וּבְלֵי שְׁכִירוּת רְשׁוּת מִן הָעַכּוּ״ם מֵהַאי טַעְמָא: (כב) אֵינָם אוֹסְרִים וְכוּ׳. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף דְּקָיְמָא לַן שֶׁאִם שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים דָּרִים בְּעִיר וְיֵשׁ שָׁם גַּם עַכּוּ״ם הַדָּר בָּעִיר אֵינוֹ מוֹעִיל שׁוּם תִּקּוּן לְטַלְטֵל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׁכְרוּ מִמֶּנּוּ רְשׁוּתוֹ, הָכָא דְּאֵינָם אֶלָּא אוֹרְחִים, בְּטֵילִי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל הַקָּבוּעַ בְּאוֹתוֹ הָעִיר, וְאִם כֵּן אֵין כָּאן אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֶחָד: (כג) וּמֻתָּרִים לְטַלְטֵל וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּגַם הָאוֹרְחִים בְּעַצְמָן מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר. וְדַעַת מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּאַף דְּאוֹרְחִים אֵינָם אוֹסְרִים עַל בַּעַל הַבַּיִת הַקָּבוּעַ שָׁם, אֲבָל בַּעַל הַבַּיִת אוֹסֵר עַל הָאוֹרְחִים שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִבֵּתֵּיהֶם לָהָעִיר. א)וְאָנָן נָקְטִינַן כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁגַּם הֵם מֻתָּרִים, וְכֵן מֻכְרָחִין לוֹמַר לְעֵיל בְּסִימָן ש״ע (בהל״ל ד״ה והוא והם) בְּשָׁם אַחֲרוֹנִים: (כד) בְּכָל הָעִיר. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּרִים לְטַלְטֵל בְּחָצֵר שֶׁמִּתְאַכְסְנִים וְאֵינָם אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה, וְגַם כֵּן מֵהַאי טַעְמָא דִּנְטִפָּלִים לְגַבֵּי בַּעַל הַבַּיִת הַקָּבוּעַ. (ט) וְנִרְאֶה דְּדִוְקָא כְּשֶׁהָעִיר מֻקָּפֶת חוֹמָה אוֹ שֶׁעֲשׂוּיָה בְּתִקּוּן עֵרוּבִין כַּדִּין דְּחָשִׁיבִי כֻּלְּהוּ כְּחָצֵר אַחַת, דְּאִי לְאו הָכִי לֹא בְּטֵילִי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל שָׁדַר בְּחָצֵר אַחֶרֶת, וְאוֹסְרִים זֶה עַל זֶה לְטַלְטֵל בַּחֲצֵרָם. וְדַע דְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּאוֹרַח אֵינוֹ אוֹסֵר, (י) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּדַוְקָא בְּשֶׁאֵינוֹ רָגִיל לְהִתְאַכְסֵן שָׁם, אֲבָל אִם רָגִיל לְהִתְאַכְסֵן שָׁם שֶׁמָּצוּי בִּירִידִין שְׁרָגִילִין לָבוֹא שָׁם תָּמִיד חָשׁוּב כְּקִבְיעוּת וְאוֹסֵר מִיָּד כְּשֶׁבָּא שָׁמָּה [וְכֵמוֹ לְעִנְיַן עַכּוּ״ם בְּסִימָן שפ״ד (ס״א)]. (יא) וְיֵשׁ מְקִלִּין גַּם בָּזֶה כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עָלָיו שָׁם אוֹרַח דְּהַיְנוּ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם:

א (א) קְנִין יָחִיד וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, שֶׁבְּנָאָהּ (פ) יָחִיד לְעַצְמוֹ וְהִשְׁכִּירָהּ לְרַבִּים, אוֹ שֶׁבְּנָאָהּ לְהוֹשִׁיב בָּהּ דִּיוֹרִין וּמִשַּׁיֵּר לְעַצְמוֹ דְּרָכִים וּפְלָטְיוֹת וּסְרָטְיוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים עוֹשִׂין. ב)וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֲפִלּוּ (ג) מְכָרָהּ לְרַבִּים, (ד) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִשְׁתַּקַּע שָׁם בְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים מִמֶּנּוּ: (ב) אֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית שֶׁל רַבִּים. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי פְּתָחִים שֶׁהָעָם נִכְנָסִין בָּזוֹ וְיוֹצְאִין בָּזוֹ: (ג) שִׁתּוּף אֶחָד. (ד) בְּדַוְקָא. דְּכֵיוָן שֶׁהָיְתָה מִתְּחִלָּה קִנְיָן יָחִיד, כְּחָצֵר אַחַת דָּמְיָא שֶׁצְּרִיכִין כָּל בְּנֵי הֶחָצֵר לְהִתְעָרֵב יַחַד: (ד) וִיטַלְטְלוּ בְּכָל הַמְּדִינָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲחֵרִי שֶׁהַכְשָׁרוּ מְבוֹאוֹתֶיהָ (ה) כְּהִלְכָתָן: (ה) פֶּתַח אֶחָד. דְּכָל טַעַם שֶׁצָּרִיךְ שִׁיּוּר בְּעִיר שֶׁל רַבִּים שֶׁלֹּא יִשְׁתַּתְּפוּ כֻּלָּם בְּיַחַד וְיִהְיוּ יְכוֹלִים לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וּכְדִלְקַמָּה, הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָא, כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהּ אֶלָּא פֶּתַח אֶחָד וּמִצַּד הַשֵּׁנִי הִיא סְתוּמָה לֹא דָּמְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְדִינָהּ כְּחָצֵר: (ו) אֲפִלּוּ וְכוּ׳ שֶׁל יָחִיד. (ו) שְׁמָכְרוּהָ לוֹ: (ז) אֵין מְעָרְבִין אֶת כֻּלָּהּ. גְּזֵרָה שֶׁמָּא תַּחֲזֹר וְתַעֲשֶׂה רְשׁוּת הָרַבִּים וְיָקְלוּ גַּם כֵּן. וְהָעוֹלָם אֵין נוֹהֲגִין לְזַהֵר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ו) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ עו): (ז) חַיֵּי אָדָם (כלל עה סכ״א): (מ) כֵּן מַשְׁמַע בְּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן ע״ו: (מא) וכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן ש״ע בְּסוֹף סִימָן בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס״ק לה), עַיֵּן שָׁם. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה הָעִיר מֻקָּפֶת חוֹמָה וּבְאוֹתָהּ הָעִיר הָיוּ דָּרִים שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים וְלֹא שָׁכְרוּ הָרְשׁוּת מִן הָעַכּוּ״ם הַדָּרִים בָּעִיר, דְּגַם כֵּן הָאוֹרְחִים אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה לְטַלְטֵל בְּחָצֵר הַנָּכְרִי שֶׁמִּתְאַכְסְנִים, וְלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר דִּבְטֵילִי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵלִים הַדָּרִים בָּעִיר דְּלֹא שַׁיְכִים אַהֲדָדֵי מַאֲחַר שֶׁגַּם הֵם אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בָּעִיר, וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל עג ס״ו) [אַךְ מַה שֶּׁמִּסְתַּפֵּק אַחַר כָּךְ שָׁם בְּהַגָּהָתוֹ, צָרִיךְ עִיּוּן, דִּלְכְאוֹרָה טַעֲמָא חָדָא לִשְׁנֵיהֶם, וְאָנוּ סָתְמִנוּ בִּשְׁנֵיהֶם לְאִסּוּר]: (י) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) בְּשֵׁם רַשׁ״ל (סי׳ יח): (יא) לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן ש״ע לְדַעַת רַמ״א, וְעַיֵּן שָׁם בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס״ק לג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** ובשו״ע הרב (ס״ג) הביא ב׳ השיטות ולא הכריע. **ב]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״א). **ג]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שמשיירים אפילו בית אחד [בלא חצר].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah